

חברותא הזוהר פלורנטיין - דף מקורות אור הנר

דברים, ד', ד': ואתם הדבקים ביהוה אלהיכם חיים כלכם היום:

דברים, ד', כ"ד: כי יהוה אלהיך אש אכלה הוא אל קנא:

אור הנר (זוהר, בראשית, דף נ' ע"ב - נ"א ע"ב)

פתח רבי שמעון ואמר, תרי קראי פתיבי, כי יי אלהיך אש אכלה הוא. וכתוב התם ואתם הדבקים ביי אלהיכם חיים כלכם היום. הני קראי אוקימנא לחו בכמה אתר ואתערו בהו חברי. תא חזי, כי יי אלהיך אש אכלה הוא, הא אתמר מלה דא בגו חברי דאית אשא אכלא אשא ואכיל לה ופצי לה. בגין דאית אשא תקיפא מאשא ואוקמיה.

[פתח רבי שמעון ואמר, שני פסוקים פתובים, "כי ה' אלהיך אש אכלה הוא", וכתוב שם "ואתם הדבקים בה' אלהיכם חיים כלכם היום". את הפסוקים הללו בארנו אותם בכמה מקומות, והחברים נתעוררו בהם. בא ראה, כי ה' אלהיך אש אכלה הוא, הרי נאמר הדבר הזה בתוך החברים שיש אש אכלת אש, ואוכלת אותה ומשמידה אותה, היות שיש אש חזקה מאש, ופרשיה]

אבל תא חזי, מאן דבעי למנדע חכמתא דיחודא קדישא. יסתכל בשלהובא דסלקא מגו גחלתא. או מגו בוצינא דדליק. דהא שלהובא לא סלקא אלא כד אתאחיד במלה גסה.

[אבל בא ראה, מי שרוצה לדעת חכמת היחוד הקדוש, יסתכל בשלהבת שעולה מתוך הגחלת או מתוך גר שדולק. שהרי השלהבת לא עולה אלא כשנאחזת בדבר גס]

תא חזי, בשלהובא דסלקא אית תרין נהורין. חד נהורא חורא דנהיר. וחד נהורא דאתאחיד בה אוקמא או תכלא. ההוא נהורא חורא איהו לעילא וסלקא באורח מישור. ותחותיה ההוא נהורא תכלא או אוקמא דאיהו פרסנא לההוא חורא.

[בא ראה, בשלהבת שעולה יש שני אורות. אחד אור לבן שפאיר, ואחד אור שחור שחור או תכלת. אותו אור לבן הוא למעלה ועולה בדרך ישר, ותחתיו אותו אור תכלת או שחור שהוא פסא לאותו לבן]

וההוא נהורא חורא שארי עלויה ואתאחידו דא בדא למהוי כלא חד. וההוא נהורא אוקמא או גוון תכלא דאיהו לתתא הוא פרסנא דיקר לההוא חורא. ועל דא רזא דתכלתא. והאי פרסנא תכלא או אוקמא אתאחד במלה אחרא לאתדלקא דהוא מתתא וההוא אתער ליה לאתאחדא בנהורא חורא עלאה.

נאותו אור לבן שורה עליו, ונאחזים זה בזה להיות הפל אחד. נאותו אור שחור או גוון תכלת שהוא למטה הוא פסא כבוד לאותו לבן, ועל זה סוד התכלת. וכסא זה תכלת שחור נאחז בדבר אחר להדלק, שהוא מלמטה, וההוא מעורר אותו להאחז באור הלבן העליון]

ודא תכלא אוקמא לזמנין אתהדר סומקא. וההוא נהורא חורא דעליה לא אשפני לעלמין דהא חורא הוא תדיר. אבל האי תכלא אשפני לגונון אליו. לזמנין תכלא או אוקמא. ולזמנין סומקא. והאי אתאחיד לתרין סטרי. אתאחיד לעילא בההוא נהורא חורא. אתאחיד לתתא בההוא מלה דתחותי דמתקנא ביה לאנהרא ולאתאחדא ביה.

[והתכלת השחר הזה לפעמים חוזר להיות אדום. ואותו אור לבן שעליו לא משתנה לעולמים, שהרי הוא תמיד לבן, אבל תכלת זה משתנה לגוונים הללו. לפעמים תכלת או שחר, ולפעמים אדום, וזה נאחז לשני צדדים. נאחז למעלה באותו אור עליון לבן. נאחז למטה בדבר ההוא שתחתיו שמתקן בו להאיר ולהאחז בו]

ודא אכלא תדיר ושצי לההוא מלה דשויין ליה. דהא בכל מה דאתדבק ביה לתתא ושריא עלוי ההוא נהורא תכלא שצי ליה ואכיל ליה. בגין דאורחוי הוא לשיצאה ולמחוי אכיל. דהא ביה תלגא שצו דכלא מותא דכלא. ובגיני כך איהי אכיל כל מה דאתדבק ביה לתתא.

נזוז אוכלת תמיד ומשמידה לאותו דבר ששמים לה. שהרי בכל מה שנדבק בו למטה ושורה עליו, אותו אור תכלת משמיד אותו ואוכל אותו, משום שדרכו היא להשמיד ולהיות אוכל, שהרי בו תלויה השמדת הכל, מנות של הכל. ולכן היא אוכלת כל מה שנדבק בה למטה]

וההוא נהורא חורא דשריא עלוי לא אכיל ולא שצי לעלמין ולא אשתני נהוריה. ועל דא אמר משה כי יי אלהיד אש אוכלה הוא. אוכלה ודאי. אכיל ושצי כל מה דשריא תחותיו. ועל דא אמר יי אלהיד ולא אלהינו. בגין דמשה בההוא נהורא חורא דלעילא הנה דלא שצי ולא אכיל.

[ואותו אור לבן ששורה עליו לא אוכל ולא משמיד לעולמים ולא משתנה אורו, ועל זה אמר משה "כי ה' אלהיד אש אוכלה הוא". אוכלה ודאי. אוכל ומשמיד כל מה ששורה תחתיו. ועל זה אמר "ה' אלהיד" ולא אלהינו, משום שמשה באותו אור לבן שלמעלה הנה שלא השמיד ולא אכל]

תא חזי, לית ליה אתערותא לאתדלקא האי נהורא תכלא לאתאחדא בנהורא חורא, אלא על ידי ישראל דאנון מתדבק ביה תחותיו.

[בא ראה, אין לו התעוררות להדלק האור התכלת הזה להתאחד באור לבן אלא על ידי ישראל שהם נדבקים בו תחתיו]

ותא חזי, אף על גב דארחיה דהאי נהורא תכלא אוכמא לשיצאה כל מה דאתדבק ביה תחותיו. ישראל מתדבק ביה תחותיו וקיימן בקיומא דהא הוא דכתיב ואתם הדבקים ביי אלהיכם חיים. ביי אלהיכם ולא אלהינו. בההוא נהורא תכלא אוכמא דאכיל ושצי כל מה דאתדבק ביה תחותיה. ואתון מתדבק ביה וקיימי. דכתיב חיים כלכם היום.

[ובא וראה, אף על פי שדרכו של האור תכלת ושחר הזה להשמיד כל מה שנדבק בו תחתיו, ישראל נדבקים בו תחתיו ועומדים בקיום. זהו שכתוב "ואתם הדבקים בה' אלהיכם חיים". בה' אלהיכם ולא אלהינו, באותו אור תכלת שחר שאוכל ומשמיד כל מה שנדבק בו תחתיו, ואתם מתדבקים בו וקיימים, שכתוב "חיים כלכם היום"]

ועל נהורא חורא, שרייא לעילא נהורא סתימא דאקיף ליה. ורזא עלאה הקא. וכלא תשפח בשלהובא דסליק וחקמתין דעליונין ביה. אתא רבי פנחס ונשקיה. אמר בריד רחמנא דאיערענא הקא. אזלו עמיה דרבי פנחס תלת מילין.

[ועל האור הלבן שרוי למעלה אור סתום שמקיף אותו, וסוד עליון כאן. והכל תמצא בשלהבת שעולה וחקמות של העליונים בה. בא ר' פנחס ונשקו. אמר, ברוך הרחמן שנפגשנו כאן. הלכו עם רבי פנחס שלשה מילין].

[...]

כָּל גִּוּוֹנִין טָבִין לְחַלְמָא, בַּר מִתְכַּלָּא דְאִיהוּ אָכִיל וְשָׂצִי תְדִיר. וְאִיהוּ אֵילָנָא דְבִיָּה מוֹתָא וְשָׂרָא עַל עֲלָמָא תִּתְאַה. וּבְגִין דְּכָלָא שָׂרָא תְּחוּתִיה אִיהוּ אָכִיל וְשָׂצִי. וְאִי תִימָא הָכִי נָמִי שָׂרָא בְּשִׁמְיָא לְעִילָא וְכִמָּה חִילִין אָנוּן לְעִילָא וְכִלְהוּ קִיִּימִי. תָּא חֲזִי, כָּל אָנוּן דְּלְעִילָא בְּהִהוּא נְהוּרָא תְכַלָּא אֲתַפְלָלוּ. אָבֵל תִּתְאַי לָאו הָכִי דְאָנוּן מְלָה גָסָה עֲלָמָא דְקִיִּימָא וְשָׂרָא עָלֶיהָ. וּבְגִין כֶּךָ אָכִיל וְשָׂצִי לוֹן. וְלִית לָהּ מְלָה אַחְרָא לְתִתָּא בְּעֲלָמָא דְלָא אֲשַׁתְּצִי. בְּגִין דְּנְהוּרָא תְכַלָּא שָׂצִי לְכָל מַה דְקִיִּימָא עָלֶיהָ.

[כָּל הַגִּוּוֹנִים טוֹבִים לְחַלּוֹם, חוּץ מִתְכַּלֵּת שֶׁהוּא אוֹכֵל וּמְשַׁמֵּיד תְּמִיד, וְהוּא אֵילָן שֶׁבּוֹ מוֹת וְשׂוֹרָה עַל הָעוֹלָם הַתְּחַתּוֹן. וּמִשּׁוּם שֶׁהַכֹּל שׂוֹרָה תְּחַתּוֹ, הוּא אוֹכֵל וּמְשַׁמֵּיד. וְאִם תֵּאמַר כֶּךָ, גַּם שׂוֹרָה בְּשִׁמְיָם לְמַעַלָּה, וְכִמָּה צְבָאוֹת הֵם לְמַעַלָּה, וְכֵלֶם קִיִּימִים. בָּא רָאָה, כָּל אוֹתָם שֶׁלְמַעַלָּה בְּאוֹתוֹ אוֹר תְּכַלֵּת נִכְלָלִים, אָבֵל הַתְּחַתּוֹנִים לֹא כֶּךָ, שֶׁהֵם דְּבַר גָּס, הָעוֹלָם שֶׁ(הָאוֹר) עוֹמֵד וְשׂוֹרָה עָלָיו. וְלָכֵן אוֹכֵל וּמְשַׁמֵּיד אוֹתָם. וְאִין לָהּ דְּבַר אַחֵר לְמַטָּה בְּעוֹלָם שֶׁלֹּא יִשְׁמַד, מִשּׁוּם שֶׁאוֹר הַתְּכַלֵּת מְשַׁמֵּיד כָּל מַה שֶׁעוֹמֵד עָלָיו]

תלמוד ירושלמי, מסכת שקלין, ו' ב'

רבי פינחס בשם רבי שמעון בן לקיש. התורה שנתן לו הקדוש ברוך הוא למשה נתנה לו אש לבנה חרותה באש שחורה. היא אש מובללת באש חצובה מאש ונתונה באש. הדא הוא דכתיב מימינו אש דת למו.

דברים ל"ג ב': וַיֹּאמֶר יְהוָה מִסִּינִי בָּא וְזָרַח מִשְׁעִיר לְמוֹ הוֹפִיעַ מִקֶּר פֶּאֶרְוָה וְאַתָּה מִרְבֶּכֶת קֹדֶשׁ מִיִּמִּינוֹ אֲשַׁדֵּת [אֵשׁ דֵּת] לְמוֹ:

תלמוד בבלי, מסכת יומא, כ"א ב', ביאור שטיינזלץ

תנו רבנן [שנו חכמים] (בברייתא): **יש שש אשיות (מיני אש) הן: יש אש אוכלת ואינה שותה, יש אש שותה ואינה אוכלת, יש אש שהיא גם אוכלת וגם שותה, יש אש האוכלת דברים לחין כיבשין בלי הבדל, ויש אש דוחה אש אחרת מפניה, ויש אש אוכלת אש אחרת.**
ומפרטים: **יש אש אוכלת ואינה שותה** — **הא דידן** [זו האש שלנו] האש הרגילה השורפת (אוכלת) דברים, אך אינה מייבשת נוצלים מעצמה. **אש שותה ואינה אוכלת** — **אש של חולין**, אש הקדחת, שהיא מייבשת את הנוצלים שבגוף, אבל אינה שורפת ממש, **אש אוכלת ושותה** כמו האש של **אליהו הנביא**, **דכתיב** [שנאמר] "(וּתִיפּוֹל אֵשׁ ה' וְתֹאכַל אֶת הָעוֹלָה וְאֶת הָעֲצִים וְאֶת הָאֲבָנִים וְאֶת הָעֶפֶר וְאֶת הַמֵּיִם אֲשֶׁר בַּתְּעֵלָה לַחֲכָה" (מלכים א' יח, לח). **אש אוכלת דברים לחין כיבשין** — זו אש של **המערכה**. **יש אש דוחה אש** זו האש של **המלאך גבריאל**, שנאמר בדניאל שהמלאך העשוי אש ירד לכבשן האש שהושלכו בו חנניה מישאל ועזריה ודחה מפניו את אש הכבשן. **יש אש אוכלת אש** — היא **אש השכינה**, **שאמר מר** [החכם] לענין אחר: **הקדוש ברוך הוא הושיט את אצבעו בין המלאכים שאף הם עשויים אש ושרפן**, משמע שאש השכינה שורפת אף את אש המלאכים.

שמות ו', ג': ואֵלֶּה אֱלֹהֵי אֲבֹתֵינוּ אֱלֹהֵי יִצְחָק וְאֵל יַעֲקֹב בְּאֵל שַׁדִּי וְשֵׁמִי יְהוָה לֹא נִודַעְתִּי לָהֶם:

דניאל י"ב, ג': וְהַמְשָׁכִילִים יִזְהָרוּ כְּזֶהֱרָה הָרְקִיעַ וּמַצְדִּיקֵי הָרַבִּים כְּכֹכְבִים לְעוֹלָם וָעֶד:

אורות וגוונים (זוהר, שמות, דף כ"ג ע"א - ע"ב)

רבי שמעון היה יתיב יומא חד, ורבי אלעזר בריה (עמיה) ורבי אבא עמיה. אמר רבי אלעזר, האי קרא דכתיב, וארא אל אברהם אל יצחק ואל יעקב וגו'. מהו וארא, ואדבר מבני ליה. אמר ליה, אלעזר ברי, רזא עלאה איהו.

לרבי שמעון היה יושב יום אחד, ורבי אלעזר בנו (עמו), ורבי אבא עמו. אמר רבי אלעזר, פסוק זה שקתוב וארא אל אברהם אל יצחק ואל יעקב וגו', מהו וארא? ואדבר היה צריך (לכתוב) אמר לו, אלעזר בני, זהו סוד עליון]

תא חזי, אית גוונים דמתחזין, ואית גוונים דלא מתחזין. ואלין, אינון רזא עלאה דמהימנותא, ובני נשא לא נדעין ליה, ולא מסתכלין ביה ואלין דמתחזין, לא זכה בהו בר נש, עד דאתו אבהו, וקיימו עליהו. ועל דא כתיב וארא, דחמו, אינון גוונים דאתגליון.

[בא ראה, יש גונים שנראים ויש גונים שאינם נראים. ואלו הם סוד עליון של האמונה, ובני אדם לא יודעים אותו ולא מסתכלים בו. ואלה שנראים לא זכה בהם אדם, עד שבאו האבות ועמדו עליהם, ועל זה כתוב וארא, שראו אותם גונים שהתגלו]

ומאן גוונים דאתגליון. אינון דאל שדי, דאינון גוונים דחיוו עילאה ואלין אתחזין. וגוונים דלעילא, סתמין דלא אתחזין, לא קאים איניש עליהו, בר ממשא. ועל דא כתיב, ושמי יי' לא נודעתי להם, לא אתגליתי לון בגוונים עליון. ואי תימא, דאבהו לא הוו נדעי בהו. אלא הוו נדעי, מגו אינון דאתגליון.

[ומה הגונים שהתגלו? אותם של אל שדי, שהם גונים של מראה עליון ואלו נראים. והגונים שלמעלה נסתרים שלא נראים, לא עמד איש עליהם פרט למשה. ועל זה כתוב ושמי ה' לא נודעתי להם, לא התגליתי להם בגוונים עליונים. ואם תאמר שהאבות לא הכירו אותם - אלא הם הכירו אותם מתוך אלו שהתגלו]

כתיב והמשפילים יזהירו כזהר הרקיע ומצדיקי הרבים ככוכבים לעולם ועד. והמשפילים יזהירו, מאן אינון משפילים. אלא דא הוא, ההוא חכם דיסתפל מגרמיה מליו, דלא זכילין בני נשא למללא בפומא, ואלין אקרון משפילים.

[כתוב והמשפילים יזהירו כזהר הרקיע ומצדיקי הרבים ככוכבים לעולם ועד. והמשפילים יזהירו, מי הם המשפילים? אלא זהו אותו חכם שיסתפל על דברים מעצמו שלא יכולים בני אדם לדבר בפה, ולא לה קוראים משפילים]

יזהירו כזהר הרקיע, מאן הוא הרקיע. דא הוא רקיע דמשה, דקיימא באמצעיתא, והאי זהר דיליה, איהו סתים, ולא אתגליא מגון דיליה קיימא על ההיא רקיעא דלא נהיר, דאתחזין ביה גוונים, ואינון גוונים אף על גב דאתחזין ביה, לא זהרי כזהר בגין דאינון גוונים סתמיין.

[יזהירו כזהר הרקיע. מה הוא הרקיע? זהו הרקיע של משה, שעומד באמצע, וזההר שלו הוא נסתר ולא התגלה מהגון שלו, עומד על אותו רקיע שלא מאיר שנראים בו הגונים, ואותם גונים, אף על פי שנראים בו, לא זוהרים כמו זהר, משום שהם גונים סתומים]

משנה, חגיגה, ב' א': אין דורשין בעריות בשלשה, ולא במעשה בראשית בשנים, ולא במרכבה ביחיד, אלא אם כן היה חכם ומבין מדעתו.

ביאור שטיינזלץ: אין דורשין בעריות בשלשה שהחכם הדורש בדיני עריות החמורים לא יעשה זאת בפני קהל, אלא בפני פחות משני תלמידים, שהוא והם ביחד שלושה, ולא דורשים במעשה בראשית ובסודות הבריה בשנים, הוא ותלמיד, ולא דורשים במעשה מרכבה שהם ענייני הסוד הקשורים בדרך הנהגתו של העולם ביחיד, אלא אם כן היה אותו יחיד חכם ומבין מדעתו את רובם של דברים.

פירוש המשנה לרמב"ם: ואמרו לא במעשה בראשית בשנים - כל שכן אם הם יותר. ואמרו "כי שאל נא לימים ראשונים" יחיד שואל ואין שנים שואלין, והטעם כבר זכרנוהו בפתיחת דברינו בזה החבור, והוא כי ההמון אינם יכולים להבין אותן העניינים ואינם מתלמדין אלא מאחד לאחד בקבלה, כי מעט מזער הוא מה שישכילו מהם ההמון, וכשישמעם הטיפש תשתבש אמונתו ויחשוב שהם סותרין האמת, והוא האמת והנכון. ומעשה מרכבה אין דורשין בו כלל אפילו ליחיד, אלא אם כן היה כמו שאמרו חכם ומבין מדעתו. והוא שיתעורר מעצמו ויבין הכוונה מעצמו ולא יהיה צריך לפירוש, אלא שרומזין לו הרמזים והוא סובר בהן סברתו ושקול דעתו. וזה עניין אמרם "מוסרים לו ראשי פרקים", לפי שיש שם עניינים הרבה יצטיירו בנפשות השלמים מבני אדם, ואם פירש אותם אדם בלשונו ודימם בדמיונות יתקשו ויצאו מן הכוונה.

ושמע ממני מה שנתבאר לי לפי מחשבתי ממה שראיתי מדברי החכמים, והוא שהם מבינים במעשה בראשית החכמה הטבעית וההעמקה בהתחלות המציאות, ורוצים במעשה מרכבה חכמת אלוהית שהוא הדיבור בכל המציאות, ובמציאות הבורא בידיעתו ותארו, וחיוב כל הנמצאים ממנו, והמלאכים והנפש והשכל הדבק באדם, ומה שיהיה אחר המיתה. ולפי שגדלו אלו החכמות השתים הטבעית והאלהית, וראוי להם להיותם גדולות, ומנעו מללמדם כשאר החכמות הלימודיות. ונודע כי כל אדם בטבעו משתוקק לכל החכמות כולם בין יהיה טפש או חכם, והאדם על כל פנים מחשב באלו השתי חכמות בתחילת מחשבתו, וישליט מחשבתו עליהם בלי התחלות ובלי מדרגות בחכמות, מנע זה ללמדם והזהיר עליו, ואמר להפחיד אותו המשליט דעתו בהתחלות מבלי הקדמות, כמו שבארנו כל המסתכל בארבעה דברים וכו', ואמר להכניע המשליט שכלו ומחשבתו בדברים האלהיים בדמיונו המופשט בלי התחלה בחכמות.